

Igra u kontekstu glazbenih aktivnosti u radu s djecom rane i predškolske dobi

Knežević, Petra

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:776488>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-20**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

UČITELJSKI FAKULTET

ODSJEK ZA RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE

Petra Knežević

**IGRA U KONTEKSTU GLAZBENIH AKTIVNOSTI U RADU S DJECOM RANE I
PREDŠKOLSKE DOBI**

Završni rad

Zagreb, rujan 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE

Petra Knežević

**IGRA U KONTEKSTU GLAZBENIH AKTIVNOSTI U RADU S DJECOM RANE I
PREDŠKOLSKE DOBI**

Završni rad

Mentorica:

dr. sc. Blaženka Bačlija Sušić

Zagreb, rujan 2023.

SADRŽAJ

Table of Contents

1.	UVOD	1
2.	VAŽNOST GLAZBE ZA RAZVOJ DJETETA	2
3.	PREDUVJETI ZA GLAZBENI RAZVOJ DJECE PREDŠKOLSKE DOBI.....	3
4.	GLAZBENI ODGOJ DJECE U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA	6
5.	GLAZBENI ODGOJ U KURIKULUMU ZA RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE	10
6.	DEFINICIJA IGRE.....	12
7.	GLAZBENA IGRE I UČENJE	15
8.	VRSTE GLAZBENIH IGARA ZA DJECU PREDŠKOLSKE DOBI.....	17
8.1.	Igre s pjevanjem	18
8.1.1.	Zabavljalice	21
8.1.2.	Igre s pjevanjem u kolu	22
8.1.3.	Igre s pjevanjem u krugu	22
8.1.4.	Igre s pjevanjem u otvorenu kolu, redu i koloni	23
8.1.5.	Igre s pjevanjem slobodnih oblika	23
8.1.6.	Igre s pjevanjem mješovitih oblika	23
8.2.	Igre s glazbom i pjevanjem u pokretu	23
8.2.1.	Igre s ritmovima/ melodijama	23
8.2.2.	Igre uz pjevanje i ples.....	24
8.2.3.	Brojalice.....	25
8.3.	Ostale igre sviranjem, slušanjem i zvukovima	26
9.3.1.	Sviranje na udaraljka	26
9.3.2.	Igre zvukovima	27
9.3.3.	Igre slušanja glazbe	27
9.	ZAKLJUČAK.....	29
10.	LITERATURA.....	30

SAŽETAK

Igra je sastavni dio odrastanja, a kroz glazbu dijete uči o sebi i svijetu oko sebe. Svaka je igra, pa tako i glazbena, važan dio dječjeg života. Igra je aktivnost koja izaziva buđenje pozitivnih emocija i kojom se ostvaruju unutrašnje potrebe djeteta. Glazbena igra razvija djetetov senzibilitet za zvuk i glazbu što s obzirom na brojne dobrobiti glazbe doprinosi razvoju djetetove cjelovite ličnosti.

Osim igre, u radu se govori i o glazbi te važnom utjecaju na dijete, njegov rast i razvoj. Glazba pridonosi dobrobiti djeteta i utječe na njegove motoričke i kognitivne sposobnosti te emocionalni, socijalni i jezični razvoj.

Cilj rada je opisati različite oblike glazbene igre te prikazati vrste glazbenih igara za djecu rane i predškolske dobi. Istaknuto je kako glazbene aktivnosti mogu imati značajan utjecaj na sve aspekte djetetovog razvoja, uključujući kognitivni, socio-emocionalni, psihomotorni razvoj te razvoj govora. Navodi se uloga odgojitelja u provođenju različitih aktivnosti s djecom koja, uz glazbene kompetencije, zahtijeva određene metodičke pristupe, te zahtjeva pripremu, strpljenje, razumijevanje, motivaciju odgojitelja. Provođenje glazbenih aktivnosti u radu s djecom rane i predškolske dobi pritom treba biti u skladu s Nacionalnim kurikulumom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015) koji ističe važnost djetetova učenja u kontekstu igre i svrhovitih istraživačkih aktivnosti koje su temeljene na neposrednom iskustvu djeteta, a koje su usmjerene njegovom cjelovitom razvoju.

Uz prikaz različitih oblika i vrsta glazbenih igara navedene su različite metode ili tehnike koje se koriste u provedbi glazbenih aktivnosti poput pokreta, korištenja aplikacija i udaraljki, dramatizacije i pjesme/skladbe u priči.

Ključnu ulogu u poticanju te zastupljenosti glazbenih aktivnosti u odgojno - obrazovnoj praksi u radu s djecom rane i predškolske dobi imaju odgojitelji. Putem glazbene igre koja uz izvođenje različitih oblika i vrsta glazbenih aktivnosti podrazumijeva i poticanu te samoorganiziranu glazbenu igru djece, uz razvoj djetetovih glazbenih kompetencija dolazi do razvoja djetetove cjelovite ličnosti.

KLJUČNE RIJEČI: igra, glazbena igra, odgojitelj, glazbeni odgoj, dijete.

SUMMARY

Play is an integral part of growing up, and through music a child learns about himself and the world around him. Every game, including musical game, is an important part of a child's life. Play is an activity that evokes positive emotions and fulfills a child's inner needs. Musical play develops the child's sensitivity to sound and music, which, given the many benefits of music, contributes to the development of the child's complete personality.

In addition to the game, the paper also talks about music and its important influence on the child, his growth and development. Music contributes to a child's well-being and affects his motor and cognitive abilities as well as emotional, social and language development.

The aim of the paper is to describe the different forms of musical games and to show the types of musical games for children of early and preschool age. It is pointed out that musical activities can have a significant impact on all aspects of a child's development, including cognitive, socio-emotional, psychomotor and speech development. The role of the educator in carrying out various activities with children is stated, which, in addition to musical competence, requires certain methodical approaches, and requires preparation, patience, understanding, and motivation of the educator. The implementation of musical activities in working with children of early and preschool age should be in accordance with the National Curriculum for Early and Preschool Education (2015), which emphasizes the importance of the child's learning in the context of play and purposeful research activities that are based on the immediate experience of the child, and which are aimed at his complete development.

In addition to the presentation of different forms and types of musical games, various methods or techniques used in the implementation of musical activities such as movement, use of applications and percussion, dramatization and song/composition in the story are listed.

Educators play a key role in encouraging and representing musical activities in educational practice in working with children of early and preschool age. Through musical play, which, in addition to the performance of various forms and types of musical activities, also includes encouraged and self-organized musical play by children, along with the development of the child's musical competences, the development of the child's complete personality occurs.

KEY WORDS: game, musical game, educator, musical education, child.

|

1. UVOD

Glazba i igra su nezaobilazni aspekti života svih ljudi pa tako i djece. Suvremeni napredak tehnologije doprinio je da je svakodnevno okruženje glazbom i igrom nešto uobičajeno što potiče ljudsku spontanu reakciju i osjećaj za glazbu koju čuje. Iznimno važan element u razvoju svakog djeteta su upravo glazba i igra. Poticajno utječu na fizičke i psihičke sposobnosti djeteta.

Glazbene igre su izvrstan način za poticanje razvoja glazbenih sposobnosti kod djece i odraslih. One omogućuju integraciju različitih aspekata glazbenog stvaralaštva, uključujući sviranje, pjevanje, ples i pokret. Imaju ključnu ulogu u ostvarivanju glazbenih obrazovnih ciljeva, posebno u ranoj i predškolskoj dobi. Glazbene igre sudjeluju u pripremi djece na aktivno sudjelovanje u glazbi već u ranoj i predškolskoj dobi.

Upoznavanje djece s glazbom kroz igru uz poticajnu okolinu i podršku je izuzetno učinkovit način za razvijanje njihovih glazbenih sposobnosti i interesa. Igra predstavlja glavnu preokupaciju djeteta rane i predškolske dobi. Igra kao mnogobrojna i složena dječja aktivnost predstavlja djeci njihovu svakodnevnu potrebu i omogućuje im slobodu te razvoj u svim aspektima.

Stvaranjem glazbenih igara omogućuje se sjedinjenje različitih glazbenih elemenata te se potiče razvoj glazbenih sposobnosti na zabavan i kreativan način. U radu s djecom rane i predškolske dobi, igra je temeljni pristup za sve glazbene aktivnosti. Veliki je broj glazbenih igara koje su nastale tijekom spontane igre djece, a koje danas predstavljaju oblik dječjeg glazbenog stvaralaštva. Tako se razlikuju: igre s pjevanjem u kolu, igre s pjevanjem u krugu, igre s pjevanjem u otvorenom kolu, redu, koloni, igre s pjevanjem slobodnih oblika, igre s pjevanjem mješovitih oblika (Mendeš, Marić i Goran, 2020). I druge vrste, odnosno, oblici glazbenih aktivnosti kao što su aktivnosti upoznavanja, usvajanje pjesme, brojalice, slušanja glazbe, sviranje udaraljki te poticanja dječjeg glazbenog stvaralaštva se trebaju temeljiti na igri.

Glazba ima brojne dobrobiti za dječji razvoj, a kako bi se te prednosti u potpunosti iskoristile u odgojno-obrazovnom kontekstu, odgojitelji trebaju razvijati i vlastite glazbene kompetencije.

2. VAŽNOST GLAZBE ZA RAZVOJ DJETETA

Glazba ima snažan utjecaj na različite dijelove dječjeg razvoja i pridonosi njegovom cjelovitom napretku. Značajno utječe na tjelesni, govorni i socio-emocionalni razvoj predškolske djece. Glazba ima moć obogatiti dječje emocionalno iskustvo, poticati njihove glazbene talente te razvijati osjećaj za ljepotu umjetnosti (Marić i Goran, 2013).

„Glazba obogaćuje i oplemenjuje život u predškolskoj ustanovi što predstavlja dio njezina kulturna identiteta. Glazbenim aktivnostima postiže se neprocjenjivo ozračje u dječjem vrtiću, a ujedno se pozitivno utječe na cjelovit razvoj svakog djeteta“ (Miočić, 2012, str. 1).

Glazba je sastavni dio ljudskog života i ima dubok utjecaj na nas. Danas, zahvaljujući tehnologiji i dostupnosti različitih medija, ljudima je izuzetno lako pristupiti glazbi. Ona je prisutna u svim segmentima našeg života i okružuje nas na različite načine (Vidulin – Orbanić, 2009). Glazba je jedinstvena umjetnost koja može biti prisutna u djetetovom životu gotovo od samog rođenja (Marić, Goran, 2013).

„Vjerojatno ne postoji nijedna druga ljudska aktivnost koja je toliko prožimajuća i koja zadire, oblikuje i često kontrolira toliko mnogo ljudskog ponašanja“ (Škrbina, 2013, str. 147).

Ona je bitna stavka u životu svakoga čovjeka, stoga je izuzetno važno da se dijete od najranije dobi upozna s glazbom i elementima glazbe. *„Glazba je sastavni dio čovjekovog svakodnevnog života i kulture“* (Škrbina, 2013; str. 149).

Razvoj glazbenih sposobnosti često ima svoje temelje u obiteljskom okruženju, gdje djeca prvi put dolaze u kontakt s glazbom kroz zajedničko pjevanje, sviranje ili slušanje glazbe, a nakon toga i u ustanovi za rani i predškolski odgoj i obrazovanje.

Glazba i igra su ključni elementi u razvoju djeteta jer pridonose cjelovitom rastu i razvoju na različitim razinama. Još u maternici, fetus počinje osjećati i reagirati na zvukove okoline. Nakon rođenja, ta osjetljivost na zvukove nastavlja se razvijati (Levetin, 2016).

Glazba na svaku osobu djeluje različito. Ovisno o situaciji u kojoj se nalazi, mijenja njezino raspoloženje, stvara osjećaj sreće, tuge, opuštenosti, i brojnih drugih osjećaja. Svako dijete posjeduje glazbeni potencijal koji je potrebno poticati i njegovati kako bi se on dalje

razvijao. Glazbeni potencijal djeteta upravo se razvija u kontekstu dječje igre. Važan čimbeniku razvoju djetetovog glazbenog potencijala ima njegova okolina.

Kako bi se uspješno i pravilno utjecalo na glazbeni razvoj djece treba poznavati različite aspekte njihovog glazbenog razvoja. Američki glazbeni pedagog Edwin Gordon smatra da se djetetov glazbeni potencijal stabilizira oko djetetove devete godine (Gordon, 1986). Stoga je izuzetno važno okružiti ih glazbenim poticajima kako bi se najbolje razvijao njihov osjećaj za glazbu i inherentni potencijal.

Glazbeni razvoj djeteta može se analizirati i promatrati iz različitih perspektiva, uključujući perceptivni, kognitivni, afektivni, vokalni i motorički aspekt (Škrbina, 2013).

Također, važnost glazbe u djetetovoj ranoj i predškolskoj dobi, može se uvidjeti i u tome da će se većina onoga što dijete čuje u to doba, „utisnuti“ zauvijek u njegovo pamćenje. Budući da glazba donosi brojne dobrobiti za razvoj djeteta, izuzetno je važno da djeca od rane dobi budu izložena glazbi i aktivno sudjeluju u glazbenim aktivnostima. Glazba umiruje, tješi, liječi, potiče, unaprjeđuje proslavu, obogaćuje igru, pomaže u vožnji ili šetnji, kada god ljudi osjećaju da im je potrebna. Zvuk glazbe ima moć izazvati posebne osjećaje i doživljaje kod djece, a istovremeno ima sposobnost automatski privući njihovu pažnju (Sacks, 2012).

3. PREDUVJETI ZA GLAZBENI RAZVOJ DJECE PREDŠKOLSKE DOBI

Studije su pokazale da djeca pokazuju sposobnost intenzivne reakcije na slušne i umjetničke podražaje već u prvim danima života. Ovaj rani odgovor na glazbu sugerira da je glazbeni razvoj prisutan još prije rođenja, u prenatalnom razdoblju (Vidulin, 2016).

Vidulin (2016) naglašava ključnu važnost prve godine života za postavljanje temelja glazbenog razvoja kod djece. Posebno je naglašeno kako je plansko i kontinuirano usmjeravanje pažnje djeteta na glazbene doživljaje te poticanje na reprodukciju tih iskustava kroz govorno-glazbene aktivnosti od izuzetne važnosti.

Kazić (2013) naglašava ključnu ulogu roditelja u usmjeravanju i razvoju djetetovih sposobnosti, pri čemu glazba ima važnu ulogu u tom procesu. Glazba ne samo da doprinosi razvoju glazbenih vještina, već i općenito doprinosi razvoju humanih osobina djeteta. Ranom

iskustvu djeteta i planiranim aktivnostima koje podržavaju cjeloviti razvoj djeteta treba dati poseban naglasak. Kroz planirane aktivnosti, djeca ne samo da razvijaju glazbene vještine, već i šire spektar kompetencija koje su ključne za njihov cjeloviti razvoj. To uključuje emocionalni, socijalni, kognitivni i fizički aspekt. Vidulin (2016) također navodi da mnoge suvremene pedagogije u ranoj glazbenoj edukaciji zagovaraju što ranije uključivanje djece u glazbene aktivnosti, kao npr. mađarski glazbeni pedagog Zoltán Kodály.

Preporučljivo je da razvoj glazbenih sposobnosti se počne poticati u obiteljskom okruženju, i to uz igru, ali s obzirom da se to često ne dogodi, veliki je pritisak na predškolske ustanove jer u njima započinje sustavno glazbeno obrazovanje djece. Razvoj glazbenih sposobnosti kod djeteta zahtijeva pažljivo razumijevanje njegovih karakteristika i potreba. a sve u kontekstu igre jer putem igre dijete na prirodan način usvaja sve sadržaje, pa tako i glazbene.

U predškolskim ustanovama, odgojitelji igraju ključnu ulogu u poticanju i razvoju glazbenih vještina kod djece. Njihov angažman, stručnost i predanost su ključni faktori koji će utjecati na napredak djece u glazbenom razvoju. U procesu oblikovanja stajališta i odnosa prema glazbenoj umjetnosti, odgojitelj igra ključnu ulogu jer ima moć uvesti dijete u svijet glazbe te utjecati na to hoće li kontakt s glazbom biti ugodan ili neugodan za dijete. Individualni pristup svakom djetetu, prepoznavanje njegovih interesa i potreba te poticanje umjetničkih aktivnosti ključno je za širenje djetetovog iskustva i znanja te razvoj njegovih glazbenih vještina. (Vidulin, 2016).

U procesu odgoja djeteta i razvoja njegovih glazbenih potencijala, važno je obratiti pažnju na tri ključna preduvjeta: na glazbenost djeteta, postojeće glazbene sposobnosti i glazbenu inteligenciju (Vidulin, 2016).

Izraz muzikalnost se u svakodnevnoj praksi upotrebljava u vlastitoj višeznačnosti. De la Motte- Haber (1999) naglašava kada želimo naglasiti da je netko "muzikalan", to uključuje različite aspekte i dimenzije glazbenosti. Muzikalnost je kompleksan pojam koji obuhvaća raznolike aspekte glazbenih sposobnosti, vještina, znanja, iskustava i senzibilnosti. Ona je izrazito individualna i ovisi o jedinstvenim karakteristikama svake osobe. Muzikalnost djeteta obuhvaća različite segmente koji se odnose na njegovu interakciju i odnos prema glazbi kao što su: reakcija na glazbu, osjetljivost na estetsku i osjećajnu vrijednost glazbe te ekspresivna svojstva glazbe (Radoš, 2010). Muzikalnost kod djeteta obuhvaća mnoge različite aspekte glazbenog razvoja, uključujući sposobnost percepcije, reakcije i osjetljivosti na glazbu, ali i

mnoge druge ključne komponente, a neke od njih su: doživljavanje, pamćenje, razumijevanje, reprodukcija i vrednovanje glazbe (Vidulin, 2016).

Glazbena sposobnost proizlazi iz kombinacije nasljednih čimbenika i onoga što je dijete naučilo putem neformalnih i formalnih obrazovnih putanja. Glazbena sposobnost se očituje u sposobnosti uspješnog svladavanja konkretnih glazbenih zadataka, bilo da se radi o sviranju instrumenta, pjevanju, interpretaciji glazbe ili nekom drugom aspektu glazbenog izraza. (Vidulin, 2016). Kao što je navedeno, putem igre, dijete spontano usvaja glazbene sadržaje.

Radoš (2010) naglašava izuzetno važne čimbenike koji doprinose razvoju glazbene sposobnosti. Njegova analiza sugerira da glazbena sposobnost nastaje iz tri ključna izvora, a to su: kapaciteti (urođene dispozicije i sklonosti prema glazbi koje su prisutne u nekoj osobi), neformalna rana glazbena iskustva i formalno učenje glazbe. Praćenje, poticanje i usmjeravanje glazbenih sposobnosti djece ključno je u odgoju i obrazovanju. Važno je prepoznati da svako dijete ima svoj jedinstveni glazbeni put i potencijal koji treba razviti.

Vidulin (2016) donosi značajnu perspektivu o glazbenim sposobnostima koja se usredotočuje na sposobnost prepoznavanja i povezivanja elemenata u zvučnoj cjelini. Ovaj pristup je usklađen s Gardnerovim konceptom glazbene inteligencije koji sagledava glazbenu inteligenciju kao kompleksnu kombinaciju kognitivnih operacija koje omogućavaju pojedincu da percipira, oblikuje, organizira i transformira glazbene obrasce u smislene cjeline. Razvoj dječjih glazbenih sposobnosti je dinamičan proces koji je usko povezan s različitim fazama djetetovog života. Svaka faza donosi nove mogućnosti i izazove za glazbeni razvoj. Nasljedni čimbenici igraju važnu ulogu u razvoju glazbenih sposobnosti djeteta. Iako postoji tipični razvojni put za glazbene reakcije, kao što su prepoznavanje zvuka, ritma, melodije, visine i trajanja, važno je imati na umu da se individualne razlike mogu pojaviti u tim reakcijama.

Radoš (2010) donosi važnu perspektivu o glazbenom razvoju djece. Naglašava da, iako su glazbene sposobnosti, kako u obliku osnovnog glazbenog potencijala tako i u obliku glazbene inteligencije, izuzetno važne, međutim same po sebi možda nisu dovoljne za potpuno objašnjenje glazbenog razvoja i uspješnosti djeteta u glazbi.

Glazbeni razvoj djeteta je složen proces koji je utemeljen na mnogim čimbenicima, uključujući nasljeđe, osobnost, obiteljsko okruženje, ali i osobne karakteristike, želje i motivaciju djeteta. Osim toga, obrazovanje, kako formalno u školi ili glazbenoj školi, tako i neformalno kroz aktivnosti i iskustva u obitelji i zajednici, igraju ključnu ulogu u oblikovanju djetetovih glazbenih sposobnosti. Ovaj široki spektar utjecaja ukazuje na važnost holističkog pristupa u

poticanju glazbenog razvoja djece. Razumijevanje i integracija svih ovih faktora pomaže u stvaranju poticajnog okruženja koje podržava djetetovu ljubav prema glazbi, omogućujući mu da razvija svoj puni glazbeni potencijal. Budući da su glazbene sposobnosti djece djelomično rezultat izloženosti određenim podražajima i poticajima, formalno obrazovanje i sustavni pristup igraju ključnu ulogu u njihovom razvoju (Vidulin, 2016).

4. GLAZBENI ODGOJ DJECE U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA

Glazbeni odgoj nezaobilazan je dio odgojno-obrazovnog procesa koji se svakodnevno primjenjuje u ustanovama djece predškolske dobi. Tako se djeca od najranije dobi upoznaju s glazbom i glazbenom terminologijom čime se potiču njihovi potencijali te pridonosi razvoju glazbenih kompetencija.

„Bavljenje glazbom sinkretičkim, a time i stvaralačkim postupcima vodi prema opažajnom i doživljajnom izražavanju, pridonosi glazbenom i općem razvoju djece, utječući na njihovu spoznajnu razinu, na govorne sposobnosti te emocionalnu i socijalnu interakciju s vršnjacima i odraslima. Glazbene aktivnosti trebaju biti pozorno planirane kako bi potaknule prirodan tijek razvoja i omogućile djeci napredak“ (Vidulin, 2016; str. 224).

Radoš (2010) ističe da brojni autori tvrde da se u razdoblju oko treće godine, ovisno o socijalnim uvjetima i kvaliteti glazbenih poticaja, javljaju razlike u glazbenim reakcijama djece. Između treće i šeste godine života dijete ima veću mogućnost u kontekstu glazbenog razvoja pa će tako, sukladno stupnju osobnog razvoja i kvaliteti glazbenog odgoja, imati priliku ostvariti konkretniji rezultat.

Spirala glazbenog razvoja koju su razradili Swanwick i Tillman (prema Lehmann i sur., 2007), pruža vrijedan okvir za razumijevanje glazbenog razvoja djece kroz različite faze života: do četvrte godine života, od pete do devete godine, od desete do petnaeste godine i nakon petnaeste godine. Razvoj glazbenih vještina u prvim dvjema fazama usmjeren je na ovladavanje

i imitaciju. Djeca u ovoj fazi razvijaju osnovnu svjesnost o zvuku oko sebe. Slušaju različite zvukove i počinju razlikovati glasnoću i boju zvuka. Djeca u drugoj fazi nastavljaju razvijati svoje razumijevanje ritma i počinju raditi s malo složenijim ritamskim obrascima. Osim toga, počinju učiti osnovne elemente notacije ritma. Također, počinju upoznavati osnovne koncepte melodije, uče razlikovati visoke i niske tonove te počinju svirati jednostavne melodije (Vidulin, 2016).

Prema Vidulin (2016), djeci u jaslčkoj dobi, glazbene podražaje prije svega bi trebalo ponuditi kao slušanje i otkrivanje zvučne okoline. Putem igre potrebno je djecu poticati na istraživanje i osluškivanje različitih zvukova iz okoline. Tako djeca postaju aktivni sudionici u glazbenom procesu i započinje djetetov glazbeni razvoj uz naglasak na jedinstvenost djeteta, a razvoj glazbenih kompetencija ovisi o stupnju razvoja djeteta.

Cilj je potaknuti svijest djece o zvukovima koji ih okružuju i potaknuti ih da postanu aktivni promatrači i slušatelji. Razvijanje auditivne radoznalosti i stvaranje temelja za pamćenje i analizu zvučnih dojmova važno je za njihov cjelovit glazbeni razvoj. Korištenje cjelokupne zvučne okoline, uključujući brojalice i kratke pjesmice, omogućuje djeci da prirodno upijaju glazbene elemente oko sebe. Osim toga, ponavljanje ovih pjesmica može pomoći u učvršćivanju glazbenih koncepta bez potrebe za formalnim učenjem po sluhu. Različite glazbene igre u jaslicama su sjajan način za poticanje razvoja različitih važnih vještina, poput govora, ritma i motorike. Važno je pažljivo poticati dječju želju za sudjelovanjem u glazbenim aktivnostima te ih postupno voditi kroz različite razine izazova (Vidulin, 2016).

U dobi od treće godine do polaska u školu, djeca prolaze kroz mnoge ključne faze razvoja koje se mogu iskoristiti za razvoj glazbenih vještina i razumijevanja poput pjevanja, slušanja glazbe i sviranja na udaraljka.

Izuzetno je važno naglasiti kako glazbene aktivnosti imaju pozitivan utjecaj na razvoj interesa za glazbu. Aktivno sudjelovanje u glazbenim aktivnostima povećava motivaciju djeteta za učenje i sudjelovanje u glazbenim događajima. Kroz strukturirane glazbene aktivnosti, djeca počinju razvijati konkretnije glazbene vještine, uključujući ritmičke, melodijske i harmonijske aspekte. Pjevanje i rad s vokalom pomažu u njegovanju i razvoju glasa djeteta, što može imati pozitivan utjecaj na izražavanje i komunikaciju.

Od pete godine nadalje, glazbeni razvoj djeteta postaje još konkretniji i precizniji. Djeca počinju razumjeti važnost točne intonacije i pravilnog pjevanja. Vježbe usmjerene na vokalnu tehniku mogu pomoći u razvijanju njihovih pjevačkih sposobnosti. Također, počinju raditi na

razvoju sposobnosti pamćenja glazbenih motiva, melodija i ritmova. Ovo je važna vještina za interpretaciju glazbe. U ovoj dobi djeca počinju razvijati sposobnost da brzo nauče nove pjesme slušajući ih. Ono što je važno je da počinju primjećivati dijelove pjesama koji se ponavljaju. (Vidulin, 2016).

Povezivanje glazbe s drugim područjima i aktivnostima može imati iznimno pozitivan utjecaj na djetetov glazbeni razvoj. U predškolskoj dobi, glazbene aktivnosti su ključni dio cjelokupnog razvoja djeteta jer se povezuju s različitim aktivnostima i područjima djetetova razvoja.

Rezultati istraživanja potvrđuju važnost glazbe u razvoju djece. Povezanost između glazbenih iskustava i poboljšanja u drugim područjima sugerira da glazba može imati šire pozitivne učinke na razvoj djece. Tako istraživanja Jensena (2000), Rauschera (2009), Schellenberga (2006) i Thompsona (2009) naglašavaju mnoge pozitivne učinke koje glazbene aktivnosti donose u život djeteta poput formalnog znanja, veće količine motiviranosti i kvalitetnijih društvenih odnosa (Vidulin, 2016).

Osluškivanje djece i prepoznavanje njihovih afiniteta ključno je u početnom glazbenom odgoju. Odgojitelji igraju važnu ulogu u oblikovanju dječjeg glazbenog iskustva. Prilagođavanjem glazbenih aktivnosti prema djetetovim glazbenim sposobnostima i interesima te njegovanjem estetskih glazbenih kvaliteta u širem smislu, odgojitelji doprinose obogaćivanju dječjeg iskustva na području glazbe koja se zajedno kroz igru koncipira u jedan mozaik. Kada se uči kroz igru tada je djeci sve interesantnije i duže mogu zadržati pažnju te su spremnija za kvalitetnije učenje, budući da im je u predškolskoj i ranoj dobi sve igra.

„Glazbene aktivnosti kojima se pogoduje glazbeni razvoj ostvaruju se pjevanjem i sviranjem, slušanjem glazbe, izražavanjem i stvaranjem, istraživanjem i pokretom, zatim praktičnim i radnim zadacima, igrama i ostalim društveno-zabavnim aktivnostima. Vođeni glazbeni odgoj djeteta implicira sljedeće: razvoj glazbenog sluha prepoznavanjem i razlikovanjem različitog trajanja i visine tona, razvoj ritamskog umijeća, sviranje na udaraljkama, njegovanje i razvoj dječjeg glasa, prakticiranje igara s pjevanjem, glazbenih dramatizacija i glazbenih priča te rad na razvoju samostalnog dječjeg glazbenog izražavanja. Na koji se način provodi u praksi i koji su rezultati ovisi, između ostaloga, o odgojiteljicama i njihovim kompetencijama“ (Vidulin, 2016).

Cilj predškolskih ustanova je poticati cjelokupan razvoj djece rane i predškolske dobi. Na razvoj i unaprjeđenje predškolskog djeteta svakako imaju utjecaj umjetnost i kreativne aktivnosti. U tu kategoriju spadaju i glazbene aktivnosti putem kojih se, kroz igru, provodi glazbeni odgoj.

Kako bi glazbeni odgoj bio kvalitetan i uspješan, važno je da odgojitelj razvija pozitivan stav o glazbenom odgoju te da i sam razvija glazbene kompetencije koje su nužne za provođenje kvalitetnih glazbenih aktivnosti u odgojno-obrazovnome procesu.

Glazbeni odgoj je važan i sastavni dio odgojno-obrazovnog procesa u predškolskim ustanovama. Integriranje glazbe u svakodnevni rad s djecom može imati mnoge pozitivne učinke na njihov razvoj i cjelokupno obrazovanje. Već u najranijoj dobi, dijete se zahvaljujući glazbenom odgoju upoznaje s glazbom na djetetu blizak i prirodan način. Glazbeni odgoj u predškolskim ustanovama ima značajan utjecaj na razvoj dječjih glazbenih potencijala i sposobnosti.

Provođenje pažljivo planiranih glazbenih aktivnosti i igara u predškolskim ustanovama ima iznimno pozitivan utjecaj na dječji razvoj (Vidulin, 2016).

U jasličkoj dobi, pružanje djetetu mogućnosti za istraživanje i istraživanje zvukova iz okoline igra ključnu ulogu u razvoju njegove glazbene osjetljivosti. Ovo je važan korak u poticanju djetetove radoznalosti i razvijanju njegovih glazbenih potencijala. Ukoliko se osigura takav podražaj, kod djeteta se izaziva interes te se ono počinje zanimati i navikavati na glazbu. Slušanje glazbe kroz igru predstavlja važan početak glazbenog razvoja kod djece i ima značajan utjecaj na njihov osjetilni sustav. Glazba ima moć potaknuti različite senzorne reakcije kod djece, a te reakcije će se razlikovati ovisno o stupnju razvoja na kojem se dijete nalazi.

Pretvaranje spontanog slušanja u aktivno sudjelovanje, kao cilj glazbenih igara, potiče dječju pažnju prema glazbi te razvija njihovu osjetljivost i interes za zvučne elemente u okolini. Uz zvučne podražaje iz okoline, unutar predškolskih ustanova izvode se brojne glazbene igre koje razvijaju osjećaj za ritam, govor i motoriku te se dijete osjeća radosno sudjelujući u njima. Na početku se provode jednostavnije glazbene igre, a s vremenom se uvode i složenije (Vidulin, 2016).

Dijete u dobi od tri godine pa do polaska u školu kompetentnije je sudjelovati u aktivnostima glazbenoga odgoja koje su konkretnije od onih u jasličkoj dobi, a samim time

potiču složeniji glazbeni razvoj. To su aktivnosti koje se sastoje od slušanja glazbe, pjevanja, složenijih glazbenih igara te sviranja, obično na udaraljkama (Vidulin, 2016).

Tako se svake godine novim stupnjem razvoja djeteta obogaćuju i proširuju sposobnosti i iskustva. U dobi oko pete godine naglasak na intonaciji i pravilnom pjevanju, kao i na preciznosti u melodijskom i ritamskom izvođenju, pomaže u razvoju njihovih glazbenih vještina i izraza. Također, razvija se i glazbeno pamćenje, što omogućuje djeci da bolje reproduciraju i interpretiraju glazbene obrasce. (Vidulin, 2016).

Glazbene aktivnosti pa i glazbene igre povezane s glazbenim odgojem u predškolskim ustanovama, povezuju se i s drugim područjima odgojno-obrazovnog procesa. Kako bi djetetu bile ponuđene primjerene glazbene aktivnosti, od velike je važnosti poznavati afinitete svakog djeteta. Glazbene aktivnosti koje potiču cjeloviti razvoj i razvoj glazbenih sposobnosti uključuju slušanje glazbe, pjevanje i sviranje, igru, istraživanje, izražavanje, učenje i slično. Kvaliteta glazbenog odgoja u predškolskoj dobi je temelj daljnjeg razvoja djeteta, kako glazbenog, tako i cjelovitog (Vidulin, 2016).

5. GLAZBENI ODGOJ U KURIKULUMU ZA RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE

Kurikulum je važan aspekt u obrazovnom procesu jer pruža okvir za planiranje, provedbu i evaluaciju odgoja i obrazovanja. Kurikulum obuhvaća sve navedene elemente, uključujući ciljeve, sadržaje, metode, medije, situacije i strategije za postizanje tih ciljeva, te načine evaluacije kako bi se procijenio napredak učenika (Slunjski, 2001).

U kontekstu glazbenog obrazovanja u predškolskim ustanovama, kurikulum bi se trebao prilagoditi dječjoj dobi i razvojnim potrebama. To znači da bi ciljevi trebali biti usmjereni na poticanje glazbenog razvoja, razvoj glazbenih vještina i sposobnosti te stvaranje pozitivnog odnosa prema glazbi. Sadržaji bi trebali biti prilagođeni razvojnim fazama djece, a metode i aktivnosti trebaju biti interaktivne i poticati dječje sudjelovanje i kreativnost.

Važno je da se kurikulum kontinuirano prilagođava kako bi odražavao promjene u potrebama i interesima djece te kako bi se osiguralo da glazbeno obrazovanje pruža najbolje moguće iskustvo za svako dijete.

Prema Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (NKRPOO) iz 2015. godine, osma kompetencija "Kulturna svijest i izražavanje" naglašava važnost razvoja kulturne svijesti i izražavanja kod djece kroz stvaralačko izražavanje ideja, iskustava i emocija u različitim umjetničkim područjima. Ova područja uključuju glazbu, ples, kazalište, književnost i vizualnu umjetnost.

NKRPOO (2015) ima za cilj sustavno prikupljanje dokumentacije koja omogućuje promatranje i dublje razumijevanje akcija djeteta. Dokumentiranje u ranoj i predškolskoj dobi također pridonosi stvaranju dijaloga među svim sudionicima u vrtiću. Kroz dokumentiranje, odgojitelji mogu dijeliti informacije o aktivnostima djece, njihovim postignućima i napretku s roditeljima, drugim odgajateljima i stručnjacima koji surađuju u procesu odgoja i obrazovanja te na taj način bolje prepoznati individualne potrebe, interese i razvojne putanje svakog djeteta.

Važno je naglasiti da dokumentacija ne obuhvaća samo pisane zapisnike, već može uključivati i dječje uratke izrađene kroz glazbu ili pokret. Ovo je posebno važno jer omogućuje djeci da izraze svoje ideje, emocije i kreativnost na različite načine.

Na primjer, kroz dokumentaciju se može pratiti kako dijete reagira na glazbu, koji instrumenti mu najviše odgovaraju, koje glazbene aktivnosti mu donose najviše radosti. Također, dokumentiranje pokretom može omogućiti praćenje djetetovog razvoja motoričkih vještina, koordinacije i sposobnosti izražavanja kroz pokret.

Nadalje, NKRPOO (2015) ukazuje na važnost poticajnog okruženja u vrtiću. Ono djetetu omogućuje svakodnevno sudjelovanje u interakcijama s različitim sadržajima učenja, kao što su glazba, jezik, matematika, prirodne znanosti i drugi. Ovi sadržaji trebaju imati istraživački karakter kako bi potaknuli djetetovu znatiželju i radoznalost.

Kvalitetno okruženje u vrtiću omogućuje djeci da istražuju različite fenomene i pojave, uključujući i istraživanje zvukova, tonova, melodija, glazbe i pokreta.

Za glazbene aktivnosti, kao ni za druga umjetnička područja, također nisu razrađeni glazbeni sadržaji kao što je to primjerice slučaj u slovenskom Kurikulumu za vrtiće (1999). Za razliku od NKRPOO-a (2015), slovenski Kurikulum za vrtiće (Kurikulum za vrtiće) se temelji na „podjeli na odgojno-obrazovna područja djelovanja s razradom aktivnosti, što može

predstavljati ometajući čimbenik u prostornoj i vremenskoj organizaciji te u organizaciji odgojno-obrazovnog procesa“ (Šuško i Vrsalović Nardelli, 2021, str. 1).

6. DEFINICIJA IGRE

Nizozemski teoretičar J. Huizinga koji se bavio fenomenom igre (20.st.), navodi da igra je inherentna ljudskoj prirodi i društvenim zajednicama te ima ritmičku i harmonijsku dimenziju. On je naglašavao da je igra univerzalna pojava koja nije ograničena na specifičnu dob, kulturu ili društveni kontekst, već je prisutna u svim ljudskim društvima. Prema viđenju engleskog darvinista H. Spencera, ljudi troše energiju na igru jer imaju višak energije koja nije potrebna za osnovne preživljavajuće potrebe. Prema J. Piagetu, igra ima važnu ulogu u procesu učenja i razvoja različitih kognitivnih sposobnosti kod djece. J. A. Komensky, često poznat i kao Comenius, promovirao je ideju da bi se obrazovanje trebalo temeljiti na aktivnom sudjelovanju u učenju, a igra bi bila ključni element tog procesa (Pavličević-Franić i dr., 2011). Duran (1997) i Aladrović Slovaček (2018) pristupaju igri s kulturnog stajališta, smatrajući da je ona oblikovana specifičnim kulturnim okvirom. Duran dodatno pruža pregled igara koje su karakteristične za djecu u hrvatskoj i novozelandskoj kulturi.

Pojam igre je široko priznat i korišten u različitim područjima društvenih i humanističkih znanosti. Različiti autori i disciplinska područja mogu imati svoje specifične perspektive i definicije igre, ovisno o kontekstu u kojem je riječ. Igra je zaista jedna od osnovnih ljudskih aktivnosti koja prati čovjeka tijekom cijelog života i ima mnoge pozitivne aspekte za razvoj i dobrobit pojedinca.

Putem igre, dijete prirodno stječe različite vještine i znanja, ali i razumije društvene norme, običaje i emocionalne aspekte međuljudskih odnosa. Kroz zajedničke igre, djeca se povezuju s vršnjacima, grade prijateljstva i razvijaju osjećaj pripadnosti zajednici (Britton, 2000).

Kategorizacija igre na funkcionalnu, simboličku i formalnu, jedna je od najčešćih podjela igre u literaturi. Funkcionalna igra podrazumijeva manipulaciju predmetima ili tjelesnu aktivnost (npr. bacanje lopte), simbolička igra uključuje korištenje mašte i simbola kako bi se stvorila imaginarna situacija ili priča (npr. djevojčice se

igraju lutkama čime se pripremaju za buduću ulogu majke), a formalna igra je organizirana igra s jasno definiranim pravilima, poput društvenih igara s određenim pravilima (npr. *Čovječe, ne ljuti se*) (Aladrović Slovaček i Tomić, 2021)..

Igra je strukturirana aktivnost koja, iako može biti neformalna u smislu da pravila dolaze iz umova igrača, i dalje ima svoje unutarnje zakonitosti. Ovo pruža prostor za razvoj kreativnosti, fleksibilnosti i rješavanje problema, često kroz dogovaranje oko pravila među igračima. (Britton, 2000, str., 19).

Igra je kompleksna aktivnost koja omogućava djetetu da istražuje, uči, i razvija se na različite načine. Kroz igru, dijete može razvijati fizičke vještine, kreativnost, socijalne vještine, kao i kognitivne sposobnosti. Također, igra pruža prostor za izražavanje emocija i imaginaciju. Kroz suradnju u igri, dijete uči o važnosti timskog rada i međusobne podrške, što su vještine koje će mu biti korisne u kasnijem životu (Aladrović Slovaček i dr., 2013). Često se igra koristi kao učinkovit medij za prenošenje edukativnih sadržaja djeci, posebno onoj rane predškolske dobi. Edukativne igre mogu biti zabavne i privlačne za djecu, a istovremeno im pomažu da razvijaju različite vještine, kao što su matematičke, jezične, kreativne i socijalne vještine.

Igre imaju veliki utjecaj u odgojno-obrazovnome procesu. Putem igre se razvija i potiče djetetova radoznalost, razvijaju se sposobnosti izražavanja i zapažanja (govor, mišljenje, pamćenje). U igri dijete postaje sposobno samostalno interpretirati, biti kreativno te istražuje vlastite mogućnosti. Igra ima ključnu ulogu u razvoju dječjih društvenih i moralnih vještina. Kroz igru, djeca uče surađivati s drugima, dijeliti, izražavati svoje želje i osjećaje te razumjeti potrebe drugih. Također, igra im pruža priliku da iskuse različite uloge i perspektive, što može razviti empatiju i razumijevanje. Dijete putem igre odrasta, stječe povjerenje i samopouzdanje. Osim što se kroz igru provodi glazbeni odgoj, igra dijete treba pripremiti na životi razne situacije u kojima će se nalaziti. (Bognar, 1999).

Brojni pedagozi navode važnost igre za djetetov razvoj, a Bognar (1999) navodi da je sovjetski pedagog Makarenko naglašavao važnost prisutnosti odrasle osobe u igri. Njegova ideja je da pedagog treba postati bliska i povjerljiva figura za dijete kroz zajedničku igru, što može poboljšati odnos između njih i omogućiti pedagogu bolje razumijevanje djetetovih potreba, interesa i problema. Za njega je igra metoda rada i jednako je bitna djetetu kao i rad za odraslu osobu. Prijelaz iz dječje igre u rad događa se polako i dolazi postepeno, stoga je važno organizirati igru na način da bude igra, ali da pomoću igre dijete razvija osobine budućeg radnika koji će svoj rad voljeti i odnositi se prema njemu stvaralački (Bognar, 1999).

Ključne teorije o igri postavili su psiholozi Jean Piaget i Lav Vygotski. „Prema Piagetu, igra je za dijete prilagodba na svijet oko sebe i vlastite mogućnosti. Dijete asimilira (prihvaća) i akomodira (prilagođava sebi) događaje, ljude i stvari iz svoje okoline“ (Bognar i Matijević, 2005 str., 35). Za Vygotskog, igra je sredstvo koje djeci služi da dođu na višu razinu svog razvoja jer njom eksperimentiraju, otkrivaju i stvaraju.

I Piaget i Vygotski smatraju da dijete koristi igru za samostalno učenje. „Kao što odrasli razmišljaju o situacijama u kojima se nalaze i donose odluke o njima, tako dijete o situacijama, ljudima, stvarima i događajima promišlja kroz igru i njene aktivnosti“ (Bognar, 1999). Igra je prirodna stvar u životu djeteta koja okupira njegovu koncentraciju i pozornost u potpunosti, stoga učenje treba provoditi putem igre.

Djeca pridaju važnost onomu što im je novo, neobično i zanimljivo. Dijete za vrijeme igre osjeća zadovoljstvo i radost pa će tako poticanjem pozitivnih emocija lakše zapamtiti sadržaj koji igra sadrži. Kada dođe do pada koncentracije i „zasićenosti“ igrom treba napraviti kraću stanku.

Pedagozi imaju različito mišljenje o utjecaju igre u odgojno-obrazovnom procesu. Neki smatraju kako je nemoguće igru povezati s procesom učenja te da je čak i štetna, dok pojedini igru smatraju jednom od najvažnijih dijelova života. Putem igre dijete izražava sebe te ispunjava unutrašnju potrebu za aktivnošću, djelovanjem i kretanjem. Postoje brojni čimbenici koji utječu na igru kao što su odgojitelji, roditelji, učitelji, djeca iz susjedstva, šira društvena sredina, kultura i sl. (Mitrović, 1986).

Budući da se dijete u samim počecima razvoja najbolje izražava zvukovima, a onda kretanjama, igra je u biti određeni način ukazivanja što i kako se dijete osjeća, želi, misli. Sve postaje igra koja se manifestira kroz različite načine primjereno određenoj dobi.

Postoje brojna istraživanja s ciljem utvrđivanja učinkovitosti igre u nastavi. Utvrđeno je kako učenje putem igre pruža uspješnije rezultate od klasičnog učenja, tj. sadržaji koje dijete usvoji učenjem putem igre ostaju u dugoročnom pamćenju djeteta te stvaraju ugodniju atmosferu među djecom (Nikčević- Milković i dr., 2010).

Dijete je u ranoj i predškolskoj dobi željno igranja što se pretače dalje i ulaskom u školu tako da nije niti čudno kako je u toj dobi igra vrlo bitna za dijete i kako djeca sve kroz igru pokazuju, razumiju i uče.

U doba ranog djetinjstva, razdoblje od rođenja pa do polaska u školu, igra je glavna djetetova preokupacija te dominantna aktivnost. Takvo stajalište zastupaju brojni autori (npr. Duran, 2001; Kamenov, 2006; Klarin, 2006; Mendeš, 2017) prema (Mendeš, Marić, Goran, 2020, str. 13).

Kako se dijete razvija tako se i s njim razvijaju i njegove igre kao i nove igre primjerene toj dobi. Tijekom vremena dijete mijenja način igre i neke igre mijenja drugim igrama s obzirom na interese i zanimanje. Kao što se može vidjeti, igre djecu prate kroz njihov rast i razvoj samo što se tijekom godina mijenjaju igre od jednostavnih ka složenijim. Takva je situacija u svim životnim aspektima kao i glazbene igre. Glazba ima jedan poseban odnos s djecom i daje jednu posebnu draž bez obzira radi li se o slušanju, plesanju, pjevanju ili sviranju. Ritam koji glazba ima poznat je svakom od dojenčeta, pa do umirovljenika.

7. GLAZBENA IGRE I UČENJE

Djeca vole glazbu i njihova spontana reakcija na nju je pokret. Glazba im dakle ona daje ritam u kojem se vole kretati. Pritom, uvijek pronadu svoj dio u kojem se najbolje osjećaju.

Dječja igra obiluje glazbenim elementima jer dijete pjeva naučene pjesme, ali i osmišljava vlastite melodije kroz igru. Djeca prirodno reaguju na glazbu, tekst, ritmove te uspostavljaju pozitivnu socijalnu interakciju tijekom glazbene igre (Neelly, 2001). U literaturi se glazbena igra najčešće opisuje kao aktivnost koju djeca sama pokreću, i kao aktivnost u kojoj mogu dobrovoljno uključiti i sudjelovati zajedno s drugom djecom.

Ovakav vid aktivnosti djecu ispunjava, socijalno se razvijaju uz druženje s drugom djecom i na kraju uživaju i uče kroz glazbu koja im je svojevrsna igra i pokretač.

Kao i kod drugih oblika igre, glazbena igra je ugodna za djecu i oni su suštinski motivirani za sudjelovanje u njoj (Marsh i Young, 2006). Mnogi autori ističu da glazbena igra, kao i sve druge igre, razvija intelekt, doprinosi razvoju svestrane osobnosti te obogaćuje mentalno zdravlje djeteta (Wigram, 2002).

Sve što se radi i novo uči vrlo dobro utječe na rast i razvoj djeteta jer se tako i mozak brže pokreće, a pogotovo kada se određene stvari ponavljaju uz nadograđivanje novih. Kako su

djeca po prirodi znatizeljna ona stalno nešto novo otkrivaju i uče te na taj način vrlo brzo rastu i napreduju.

Domonji (1986) navodi da kroz glazbenu igru mi razvijamo dječju sposobnost doživljavanja, sposobnost osjećaja lijepog u glazbi i sposobnost izražavanja glazbe kroz pokrete. Vrijednost glazbene igre je i u tome što razvija sposobnost djece da pokretima izraze glazbu, a prvenstveno svoj karakter. Kako bi dijete koordiniralo glazbu i pokrete, mora slušati glazbu aktivno i osjetiti njezino pulsiranje. Time se također razvija njegova sposobnost da prihvaća ili doživljava glazbu.

Prema Rakijašu (1961), povezujući glazbu i pokret, djetetu treba omogućiti slobodno kretanje jer će se na taj način istaknuti stvaralačka sposobnost djeteta i njegova individualnost.

Glazbenom igrom može se razvijati dječja sklonost izražavanja kroz glazbu putem niza aktivnosti, što znači razvijanje glazbeno-kreativne predispozicije koju djeca nose sa sobom. Koristeći određenu glazbenu igru, možemo pridonijeti oslobađanju i razvoju dječje glazbene kreativnosti, a treba imati na umu činjenicu da djeca svakako uživaju sudjelujući u glazbenoj igri (Požgaj, 1988).

Kouvava i sur. (2011) posebno ističu važnost glazbene igre za djetetovo samopoimanje i razvoj socijalnih vještina uz pomoć odgojitelja koji bi mogli biti voditelji i posredovati među vršnjacima u vrtičkoj skupini putem raznih aktivnosti. Glazba je estetski izraz, radostan, neosuđujući i nenatjecateljski. Svatko se može pridružiti glazbenoj igri na vlastitoj razini udobnosti. Glazbene aktivnosti mogu uključiti svu djecu, dopustiti im da izraze sebe, svoje osjećaje i misli te ih angažirati kao suradnike u radosnim iskustvima kao što je pjevanje ili vokalizacija, sviranje raznih melodijskih instrumenata i slušanje glazbe (Kouvava i sur., 2011, str. 1661).

Važno je da djeca, prije usvajanja i izvođenja pokreta, dobro upoznaju glazbu, njezin ritmičko-melodijski tok, kao i tempo, dinamiku, pa i forme. Tek nakon što su djeca time ovladala, dodaje se pokret (Domonji, 1986; str. 43).

Jedno bez drugog jednostavno ne ide jer sama glazba potiče kretanje i želju za usklađivanje s ritmom. To je jednostavno neminovno kada se radi o glazbi.

Kroz glazbenu igru odgojitelji također razvijaju dječju sposobnost zapažanja, doživljavanja i cijenjenja lijepog u glazbi, a tako postavljamo temelje za njihov elementarni glazbeni ukus (Manasteriotti, 1986).

Mendeš i sur. (2020) navode klasifikaciju dječje igre na slijedeći način: a) Vrsta igre s obzirom na razinu socijalne (društvene) složenosti i b) Vrsta igre s obzirom na razinu spoznajne složenosti.

Kada razmatramo igru s obzirom na razinu socijalne složenosti, možemo prepoznati pet osnovnih vrsta igre: promatračku, samostalnu, usporednu, povezujuću te suradničku. Razina socijalne (društvene) igre djeteta mijenja se kako dijete raste i razvija se.

Igre mogu klasificirati prema njihovoj spoznajnoj složenosti na četiri osnovne vrste: funkcionalna igra, konstruktivna igra, igra pretvaranja (simbolička igra) i igra s pravilima. Kako dijete raste i razvija se, mijenjaju se i spoznajna razina igre (razumijevanje i kompleksnost igara) i socijalna (društvena) razina igre (interakcija s drugom djecom i odraslima). Napredak u spoznajnom razvoju djeteta direktno utječe na složenost i dubinu igara. Prema Starc i sur. (2004), iste vrste igara mogu postojati u različitim fazama razvoja djeteta, ali će njihova složenost varirati ovisno o spoznajnoj razini djeteta.

Ova klasifikacija pomaže u prepoznavanju raznolikosti igara i njihovog utjecaja na razvoj djeteta. Različite vrste igara mogu poticati različite aspekte djetetovog razvoja, uključujući socijalne vještine, motoričke sposobnosti, kreativnost i spoznajne kapacitete. Osim toga, omogućava prilagodbu igara prema dobi i interesima djece kako bi se potaknuo njihov cjelokupni razvoj.

8. VRSTE GLAZBENIH IGARA ZA DJECU PREDŠKOLSKE DOBI

Glazbenih igara ima veliki broj, a one se različito koriste u različitoj dobi. To znači da postoje različite igre za različitu dob djece koje prate određeni interes, zanimanje i razvoj djeteta. Tako je vrlo vjerojatno kako će se različite dobi djece igrati različitim igrama, a postoji i mogućnost da se neke igre i preklapaju kod djece različite dobi.

Gospodnetić (2015) napominje kako su glazbene aktivnosti u predškolskim ustanovama bazirane tako da su vođene od strane odgojitelja koji se za te aktivnosti mora pripremiti radi realizacije određene aktivnosti i zamišljenog cilja. Bitno je da osmišljene aktivnosti budu zanimljive i bez natjecateljskog karaktera kako bi dovele do opuštanja djece i stvorile pozitivnu atmosferu. Glazbene igre i aktivnosti u predškolskim ustanovama spadaju u vođene aktivnosti.

Glazbene igre moguće je uklopiti u svakodnevne aktivnosti te ih je moguće provoditi sa svakim djetetom, u većim ili manjim skupinama.

Tako se dolazi do toga da se djeca u stvari igraju cijeli dan u kombinaciji s glazbom gdje se zanimaju za određene stvari, predmete, ritam i glazbu. U stvari svaki je dan cijeli dan jedna igra kroz učenje sve dok ne idu na spavanje. Djeca vrlo brzo uče i najviše nauče do pete godine života jer su vrlo znatiželjna i brzo usvajaju nova znanja i vještine.

Glazbene igre tako se prema Mendeš i sur. (2020) mogu podijeliti na:

- Igre s pjevanjem i
- Pokretne igre uz glazbu.

U glazbenoj nastavi moguće je izvoditi različite vrste glazbenih igara. Manasteriotti (1988) predlaže vođene igre s pjevanjem, sviranje uz instrumentalnu pratnju, glazbene dramatizacije i kreativne igre. Igre se s pjevanjem dalje se dijele na igru s pjevanjem u kolu, igra u koloni, igra slobodnih oblika i igra mješovitih oblika. Domonji (1986) još govori o igri u kojoj se djeca kreću uz glazbu koja se izvodi uz instrumente od strane njihovog odgojitelja.

8.1. Igre s pjevanjem

Polazeći od stajališta kako dijete ima pozitivan stav prema glazbi, razvijanje njegovih glazbenih i pjevačkih afiniteta trebalo bi razvijati postepeno.. Prema Šulentić Begić (2010), rijetko koje dijete je nemuzikalno, jedino što neko dijete može imati više ili manje razvijene glazbene sposobnosti. Na muzikalnost djeteta utječu nasljedna obilježja, obitelj, vrtić i škola, a na njihov razvoj imaju roditelji, odgojitelji i učitelji. Glazbene sposobnosti obuhvaćaju: osjećaj za tempo, osjećaj za dinamiku, osjećaj za ritam, osjećaj za intonaciju, pamćenje glazbenih cjelina, kretnje uz glazbu, prepoznavanje melodije, osjećaj za skupno muziciranje, razlikovanje visine, razlikovanje boje tona, sposobnost transponiranja, sposobnost improviziranja (Milinović, 2015).

Pod uvjetom da dijete iskazuje interes za glazbu, nužno je stvarati prilike za sudjelovanje u glazbenim aktivnostima. Putem glazbenih igara s pjevanjem dijete upija znanje o glazbi. Dijete je već u ranoj dobi sposobno uočavati razliku između sporog i brzog tempa, dubokog i

visokog tona, primijetiti razliku između dura i mola. Također, uz prikladne poticaje odgojitelja dijete je sposobno prepoznati instrumente, pjevačke glasove itd. Zahvaljujući znanjima stečenim putem glazbenih igara dijete proširuje rječnik i ovladalo je korištenjem glazbenih pojmova. Djecu je kroz igru poželjno poticati i na aktivno slušanje glazbe, ples te izvođenje prikladnih pokreta praćenjem tempa i ritma.

Razvoj glazbenih i pjevačkih sposobnosti zahtijeva strpljenje, predanost i dosljednost. Prvi susret djece s pjevanjem treba biti ugodan i prilagođen njihovom uzrastu i sposobnostima. Važno je odabrati pjesme koje su im bliske i koje im omogućuju da se opuste i uživaju u glazbi. Pjesme bi trebale imati jednostavne melodije i tekstove koji su im razumljivi. Da bi se poticao razvoj pjevačkih sposobnosti, kao i proširivanje djetetova vokabulara i pamćenje, trebalo bi birati pjesme većeg opsega i nešto kompleksnijeg teksta (Milinović, 2015).

Igre s pjevanjem mogu se podijeliti na:

- a) Zabavljalice,
- b) Igre s pjevanjem u kolu,
- c) Igre s pjevanjem u krugu,
- d) Igre s pjevanjem u otvorenu kolu, redu i koloni,
- e) Igre s pjevanjem slobodnih oblika i
- f) Igre s pjevanjem mješovitih oblika (Mendeš i sur., 2020, str. 108).

Radi se dakle o šest vrsta igara s pjevanjem koje su u nekim segmentima slične, a u nekim segmentima imaju svoju specifičnost koja daje svoj karakter igri. Tako se s djecom može mijenjati svaka igra ili se zadržati određeno vrijeme na određenoj igri, a što ovisi o svladavanju, učenju i interesu djece.

Igre su obično dizajnirane tako da odgovaraju razvojnim potrebama, sposobnostima i interesima djece u određenoj dobi. Storms (1995) u svojoj knjizi „*101 Music Games for Children*“ pruža korisne smjernice i preporuke za igre prilagođene djeci različitih dobnih skupina. Takve knjige često nude detaljan pregled igara i aktivnosti koje potiču glazbenu edukaciju i zabavu kod djece. Glazbene igre imaju značajan utjecaj na razvoj djetetovog glasovnog aparata, pjevačkih vještina i psiho-motoričkih sposobnosti. Rezultati se razlikuju sukladno dobi i mogućnostima djece, ali većinom su primjetljivi i pozitivni (Milinović, 2015).

Povezivanje različitih aspekata glazbe u igri s pjevanjem za djecu je izvrstan način poticanja njihove kreativnosti i glazbene izražajnosti. Ova aktivnost omogućuje djeci da istraže

različite načine izražavanja kroz glazbu, uključujući vlastito stvaralaštvo, sviranje instrumenata, pjevanje i ples. Osim toga, takva igra može poticati razvoj motoričkih vještina, slušne percepcije i glazbenog razumijevanja. Gospodnetić i Spiller (2002) naglašavaju važnost igara s pjevanjem u stvaranju pozitivnog ozračja, ugodnog okruženja i ispunjavanju slobodnog vremena djece. Ovaj pristup prepoznaje važnost zabave i uživanja u glazbi kao ključnog cilja tih aktivnost.

Igra s pjevanjem za djecu rane i predškolske dobi može biti izuzetno radosno i ugodno druženje koje pruža mnoge koristi. Bez obzira na to je li to slobodno kretanje, ples u kolu, izvođenje tjelesnih pokreta ili stajanje jedno nasuprot drugog, ovi oblici igre doprinose različitim aspektima djetetovog razvoja. Kretanje uz glazbu može pomoći u razvoju govornih vještina kod djece. To uključuje artikulaciju, intonaciju i ritam koji su važni za jasnu i razumljivu komunikaciju, samostalnost jer ih potiče da istražuju prostor, razvoj motoričkih vještina i donošenje vlastitih odluka u vezi s kretanjem te se u suradnji s drugom djecom razvija socijalizacija djeteta (Mendeš, Marić i Goran, 2020).

Prema Gospodnetić (2015) jedini oblik igara s pjevanjem u dječjem glazbeno-plesnom području jest dječji folklor. Mendeš, Marić i Goran (2020) klasificiraju igre s pjevanjem prema dva pristupa: prema njihovu podrijetlu (narodne/tradicijske i umjetničke) te prema formi u kojoj se izvode (krug, kolo, slobodni oblik). Ova klasifikacija pomaže u razumijevanju raznolikosti i specifičnosti različitih igara s pjevanjem koje se mogu koristiti u pedagoške svrhe i uživanje u glazbi.

Tradicijske pjesme igraju važnu ulogu u kulturi mnogih zajednica diljem svijeta. One često prenose povijest, vrijednosti i običaje generacijama, te imaju moć povezivanja ljudi unutar zajednice.

Izvođenje tradicijskih i drugih igara s pjevanjem često uključuje različite oblike organizacije kao što su kolo, krug, slobodni oblici te mješoviti oblici. Igre s pjevanjem u kolu često uključuju sudionike koji se drže za ruke dok kruže u krugu. Pjevanje prati pokrete i ritam kretanja. Kada se pjevanje zaustavi, sudionici mogu izvesti određene radnje, poput čučnja (Ringe, ringe, raja). Također, igre s pjevanjem mogu uključivati različite vrste pokreta poput hodanja na ritam ili dobe pjesme, poskakivanje s noge na noge, itd. (Mendeš, Marić i Goran, 2020).

Igre s pjevanjem u krugu često uključuju sudionike koji se okupe u krug i zajedno izvode različite pokrete ruku, tijela ili nogu kako bi pratili sadržaj pjesme, održavali ritam i poštovali

pravila koja su definirana u pjesmi. Igre s pjevanjem slobodnog oblika predstavljaju najfleksibilniju skupinu takvih igara. One ne slijede strog obrazac poput kola ili kruga i omogućuju djeci puno više slobode u izražavanju i kretanju, stoga predstavljaju najslabiju skupinu igara s pjevanjem. Ova vrsta igara potiče kreativnost, maštovitost i samostalno izražavanje kod djece. Ona im daje prostor za istraživanje vlastitih pokreta i interpretacija pjesme. Također, igre s pjevanjem slobodnog oblika mogu promovirati samopouzdanje i samostalnost jer djeca donose vlastite odluke o tome kako će se kretati i interpretirati glazbu.

Igre s pjevanjem mješovitih oblika kombiniraju različite elemente iz više tipova igara s pjevanjem. Na primjer, u igri "Boc, boc iglicama" kombiniraju se elementi igre s pjevanjem i elementi lovice. Ovakve igre obično zahtijevaju fleksibilnost i brzu prilagodbu od sudionika, jer se oblici igre mogu mijenjati tijekom izvedbe (Mendeš, Marić i Goran, 2020).

8.1.1. Zabavljalice

Zabavljalice su igre koje djecu zabavljaju i tako u njima pobuđuju interes. Ove vrste igara pogodne su za najmlađu djecu budući da djeca u toj dobi najviše otkrivaju i najviše uče pri čemu im je osobito važno da aktivnosti budu dinamične. .

Zabavljalice su igre prstićima koje se često koriste kako bi se potaknuo razvoj motoričkih i senzornih vještina kod male djece. Osim toga, ove igre pomažu u razvijanju osjećaja za ritam. Zabavljalice se prakticiraju tako što odrasla osoba drži prstiće djetetu i prateći određeni tekst, nježno ih dodiruje (Marić i Goran, 2013).

U prve djetetove glazbene igre ubrajamo:

- tapšalice,
- cupkalice i
- gegalice,
- njima bliske igre (zajedničkim imenom nazvane zabavljalice) (usp. Manasteriotti, 1981; Goran i Marić, 1987; Protić, 1987; Marić i Goran, 2013. prema Mendeš i sur. 2020, str. 109).

Tapšalice

Tapšalice, tašunaljke ili tašalice su igre u kojima se tekst pjesme rimizirano izgovara ili pjeva djetetu, pri čemu se plješće njegovim dlanom o dlan. Izvode se već u djetetovoj prvoj godini života. Tijekom tih igara tijelo može biti u različitim položajima (dijete može biti položeno na leđa, sjediti ili stajati (Mendeš i sur., 2020, str. 109).

Cupkalice

Cupkalice, cupalice ili cupaljke su igre koje se izvode nakon što je dijete počelo sjediti. Odrasla osoba drži dijete na koljenima i cupka s njime podižući pete s poda i spuštajući ih, recitirajući ili pjevajući riječi cupkalice (Mendeš i sur., 2020, str. 109).

Gegalice

Gegalice su igre koje se počinju primjenjivati od trenutka kad je dijete počelo sjediti. Odrasla osoba ritmički izgovara stihove ili lagano pjevuši pri čemu pokreće (gega) dijete lijevo desno, gore-dolje i sl. Pri tom mu pridržava glavu (Mendeš i sur., 2020, str. 109).

8.1.2. Igre s pjevanjem u kolu

Igre s pjevanjem u kolu su izuzetno zabavne i edukativne za djecu. Osim što pružaju prostor za zabavu, ove igre potiču socijalnu interakciju i zajedništvo među djecom. Nekoliko primjera poznatih igara koje uključuju pjevanje u kolu su U kolu je sestrica; Ringe, ringe, raja; Božur ja, ti i dr.

8.1.3. Igre s pjevanjem u krugu

Krug se formira u onim igrama u kojima djeca uz pjevanje pjesme izvode pokrete rukama i tijelom, primjerice: pokretima opisuju sadržaj pjesme, izvode ritam pjesme pokretima, sviraju ritam dječjim udaraljka i izvode pjesmu uz zadana pravila (Mendeš i sur., 2020, str. 111).

8.1.4. Igre s pjevanjem u otvorenu kolu, redu i koloni

Njihovo glavno obilježje je linijska izvedba i kretanje u redu, nizu ili sl., na primjer igra s pjevanjem *Kapijo, kapijo*. Djeca mogu stajati jedno iza drugoga ili jedno do drugoga, mogu se kretati u otvorenu kolu (drže se za ruke i kreću prostorom u obliku zmije, spirale) kao u pjesmi *Savila se bijela loza*. Oblik proistječe iz sadržaja pjesme (Mendeš i sur., 2020, str. 111).

8.1.5. Igre s pjevanjem slobodnih oblika

Ovaj tip igara ima malo veće slobode što znači da nemaju uvijek isti karakter i sadržaj. Djeca imaju tu slobodu jer se mogu svojevoljno kretati i gibati uz prakticiranje pjevanja. Nije točno predviđeno koliko djece sudjeluju i gdje djeca moraju biti. Ona se slobodno kreću, pjevaju i kreiraju svoje pokrete kako to osjećaju ili žele. Uz to se mogu dodati različite geste, mimika ili smijeh.

8.1.6. Igre s pjevanjem mješovitih oblika

Glavno im je obilježje da se izvode u dva ili više oblika (npr. kombinacija prije navedenih oblika kao kolo i kolona ili kolo i lozica i dr.). Primjerice kao Boc, boc iglicama (Mendeš i sur., 2020, str. 111).

8.2. Igre s glazbom i pjevanjem u pokretu

Igre s pjevanjem u pokretu su igre koje se kreiraju u pokretu prateći ih pjevanje i ponekad glazba. Ova kombinacija vrlo je dinamična i djeci predškolske dobi vrlo interesantna što im daje dodatnu motivaciju za igranje.

8.2.1. Igre s ritmovima/ melodijama

Glazbene igre koje uključuju ritam i melodije često se temelje na imitaciji. Glazbene igre s ritmom i melodijama mogu se izvoditi i s djecom predškolske dobi. Postepeno uvođenje ovakvih aktivnosti u rad s djecom omogućuje svakom djetetu razlikovanje različitih zvukova, ritma i melodije, što pridonosi razvoju glazbene osjetljivosti. Igre s ritmom izvode se tako da

odgojitelj ili učitelj koristi različite tehnike, poput pljeskanja, sviranja na udaraljka ili korištenja tijela kao instrumenta, kako bi izveli ritamske fraze. Također, mogu koristiti vlastiti glas kako bi prenijeli ritam, pjevajući ga neutralnim slogom, a nakon toga jedno ili više djece ponavlja igru pokušavajući točno ponoviti. Dijete može koristiti svoju maštovitost kako bi osmislilo vlastitu ritamsku ili melodijsku frazu, a ostala djeca mogu pokušati ponoviti tu frazu. Postavljanje ritamskih ili melodijskih pitanja dječjoj skupini je još jedan odličan način poticanja interakcije i aktivnog sudjelovanja u glazbenim aktivnostima. Odgojitelj ili učitelj može postaviti pitanje koristeći ritam ili melodijski uzorak, a djeca zatim mogu odgovoriti koristeći iste glazbene elemente (Milinović, 2015)

Igra Telegraf najčešći je primjer glazbene igre s ritmom koja se često koristi u obrazovnim i zabavnim kontekstima. U ovoj igri, učitelj ili odgojitelj započinje izvođenje ritamske fraze pljeskanjem ili otkucavanjem, a djeca zatim pokušavaju točno ponoviti tu frazu. Nakon što djeca steknu osnovno razumijevanje i vještine u reprodukciji ritamskih fraza, važno je poticati njihovu kreativnost i samostalnost u glazbenom izražavanju. To uključuje osmišljavanje vlastitih, smislenih ritamskih fraza. Kada dijete zadaje zamišljenu ritamsku frazu ostaloj djeci, stvara se dinamična interakcija koja potiče kreativnost i slušnu percepciju.

Glazbene igre, iako su izuzetno korisne za razvoj glazbenih vještina kod djece, mogu predstavljati izazov za pedagoge koji nisu nužno glazbeno obrazovani ili nisu navikli na takav tip nastave. Svaka igra, uključujući i glazbene igre, trebala bi biti pažljivo osmišljena s određenim ciljem ili svrhom. Igre ne bi trebale biti samo zabava ili razbibriga, već bi trebale pružiti priliku za učenje, razvoj vještina i stjecanje novih spoznaja (Milinović, 2015).

8.2.2. Igre uz pjevanje i ples

Ovu skupinu igara karakterizira izvođenje uz pjevanje i uz ples ili samo uz pjevanje. Plesove i narodna kola često karakterizira stalno ponavljanje određenih ritmičkih obrazaca ili figura što ih čini prepoznatljivima i lako pamtljivima. Ovi plesovi igraju važnu ulogu u očuvanju i prenošenju kulturne baštine. Plesovi se često klasificiraju u tri skupine: narodni plesovi, društveni plesovi i umjetnički plesovi (Domonji, 1986).

Domonji (1986) predlaže uvođenje narodnih plesova i kola u predškolske ustanove kao način da se djeci približe osnovne karakteristike folklornih igara različitih krajeva. Igre s pjevanjem često su integralni dio narodne baštine, a rezultat su dječjeg stvaralaštva, koja se

prenosi s generacije na generaciju. Ove igre obuhvaćaju glazbu, ples i pjevanje. Dječji folklorni izraz ima važnu kulturnu i društvenu vrijednost. U sebi kombinira glazbene i plesne elemente, a često su povezane s običajima, ritualima, proslavama i svakodnevnim aktivnostima zajednice. U dječjem folkloru, posebno u glazbeno-plesnom segmentu igara s pjevanjem, djeca integriraju različite aspekte glazbe kao što su pjevanje, sviranje, stvaralaštvo i pokret uz glazbu na prirodan i kreativan način. U dječjem folkloru obuhvaćaju se različiti oblici izraza koji uključuju pjesme, brojalice, te razne vrste dječjeg recitiranog ritmičnog govora. Ovi izrazi često odražavaju dječju maštovitost, jednostavnost i radost izražavanja.

Ako se dijete posebno ističe u glazbenim igrama i pokazuje izuzetan talent i interes za glazbu i ples, razmatranje upisa u folklorni ansambl ili baletnu školu može biti izvrsna ideja.

8.2.3. Brojalice

Brojalice su izvrsno sredstvo za razvoj glazbenih vještina, posebno za ritam. One često uključuju ponavljanje ritmičkih obrazaca. Izvođenje tih obrazaca pomaže u razvijanju preciznosti i stabilnosti ritmičkog osjećaja. Osim ritma, brojalice pomažu i u razvijanju glazbenog pamćenja i točnog intoniranja. Brojalice se klasificiraju u dvije skupine: govorne i pjevane. Govorne brojalice izvode se verbalno, bez specifične melodijske komponente. One se često izgovaraju na slobodno izabranoj visini glasa i obično na istom tonu. Pjevane brojalice uključuju element melodijske linije. To znači da se sastoje od najmanje dva tona različite visine. Pjevane brojalice često uključuju melodijske obrasce koji mogu pomoći u razvoju osjećaja za intonaciju i melodiju (Milinović, 2015).

Brojalice su izvrstan alat za uvođenje djece u osnove ritma i mjere u glazbi. Autor Rojko (2004) sugerira da postoje različiti pristupi i metode za poučavanje ritma i mjere, ovisno o individualnim karakteristikama, znanju odgojitelja, interesu i raspoloživom vremenu. Rojko preferira neizravan pristup, koji uključuje apstraktne metode, prilikom poučavanja male djece (npr. korištenje oponašanja zvuka zvona pokretima tijela uz izgovaranje riječi kao "bam, bam, bam, bam"). Kasnije u procesu učenja, umjesto apstraktnih zvukova kao što su "bam, bam, bam, bam", mogu se uvesti konkretniji ritamski slogovi. U neizravnom pristupu konkretan način može uključivati izvođenje brojalice s tekstom. Brojalica ima riječi koje odgovaraju određenim ritamskim uzorcima, što omogućuje djeci da intuitivno razumiju i interpretiraju ritam. Na primjer, brojalica "Čvo - rak, čvo - rak slu - šaj sa - da, ka - ko pje - va na - ša mla- da!", omogućuje djeci da povežu riječi s odgovarajućim ritmičkim oblicima (Milinović, 2015).

Navedeni primjeri brojalica ilustriraju raznolikost i kreativnost koja se može pronaći u ovoj vrsti dječjih pjesmica: *Eci, peci, pec, En ten tini, Enci, menci, Iš'o medo u dućan, Jedna vrana gakala, Pliva patka preko Save*, brojalice uz pljeskanje rukama: *En, ten, tore, duboko je more*.

Brojalica se može izvoditi na različite načine, uključujući i korištenje pokreta ili udaraljki umjesto verbalnog izgovora riječi. Ovaj pristup omogućava djeci da fokusiraju pažnju na ritmičke obrasce i vježbaju izvođenje bez nužne potrebe za naglašenim izgovaranjem riječi. Ritam mogu izvoditi i nekim pokretom – toptanjem, skakutanjem i sl. Njezin je smisao – ritam i riječ. Što je riječ zamršenija, njezin zvuk je zanimljiviji (a aktivnost vrijednija za izgovor glasova u toj dobi) (Mendeš i sur., 2020, str. 45).

8.3. Ostale igre sviranjem, slušanjem i zvukovima

Uz sve navedene igre postoje mnoge druge igre koje se u raznim kombinacijama izvode, a gdje su prisutni glazba, zvuk i slušanje.

9.3.1. Sviranje na udaraljka

U centrima za glazbeno izražavanje, glazbala trebaju biti stalno dostupna djeci kako bi im se omogućilo istraživanje i upoznavanje s različitim glazbenim instrumentima i zvukovima.

Zvukovi udaraljki često motiviraju djecu na kretanje, stvaraju veselje i produžuju aktivnosti u dječjoj okolini, a često i izvan nje. Udaranje po raznim udaraljka može biti vrlo zabavno za djecu i pružiti im priliku da se izraze glazbeno i kroz tjelesno kretanje. Naziv "udaraljke" ne znači nužno da se instrumenti trebaju udarati s velikom silom. Ovi instrumenti se koriste za stvaranje zvuka kroz različite tehnike sviranja koje uključuju lupanje, udaranje, tapkanje i druge načine manipulacije (Gospodnetić, 2015).

Gospodnetić (2015) udaraljke dijeli na melodijske i ritamske udaraljke. Melodijske udaraljke su ksilofon, metalofon, zvončići, vibrafon i timpani (Gospodnetić, 2015, str. 245), a ritamske udaraljke su štapići, ručni bubanj, mali bubanj, triangl, tam-tam, veliki bubanj, činele, zvečka, tamburin, praporci, drveni bubnjić, kastanjete, razne čegrtaljke, bič, agogo, bambusove visilice i zvonca. Djeca prirodno gravitiraju prema zvuku i taktilnim iskustvima i upravo zbog toga udaraljke često postaju popularan izbor za rani glazbeni razvoj. Evo nekoliko načina kako

djeca mogu koristiti udaraljke bez pjevanja ili izgovaranja brojalica: mali orkestar, sviranje na ritamski predložak i igranje ritmova.

Upoznavanje djece s različitim načinima na koje mogu proizvesti zvukove svojim tijelom ima značajan utjecaj na njihov glazbeni razvoj. Neki primjeri su pljeskanje, tapšanje po ramenima i natkoljenicama, udaranje stisnutim šakama po tvrdoj podlozi i pucketanje jezikom (Marić i Goran, 2020).

9.3.2. Igre zvukovima

Igre zvukovima su izuzetno važne za razvoj slušne percepcije kod djece te potiču pažnju, koncentraciju i razlikovanje izvora zvuka. Korištenje nježnih zvukova ima poseban značaj jer pridonosi stvaranju mirnog i ugodnog okruženja. Okruženje u kojem se dijete nalazi ima velik utjecaj na njegov razvoj, uključujući i razvoj slušne percepcije, stoga je bitno od najranije dobi okružiti dijete ugodnim zvukovima (Marić i Goran, 2013).

9.3.3. Igre slušanja glazbe

Igre koje uključuju fizičke aktivnosti poput plesa, sviranja, skakanja, hodanja i trčanja su izvrstan način za djecu da se aktivno uključe u glazbeno iskustvo. Međutim, igre se mogu organizirati i izvoditi na mnoge druge načine koji ne uključuju fizičku aktivnost, a opet pridonose glazbenom razvoju djece. Igra slušanja glazbe je izuzetno važna za razvoj djeteta i njegovih glazbenih sposobnosti. Glazba ima moć utjecati na um i tijelo, bez obzira na to slušamo li je pasivno ili aktivno.

Slušanje glazbe nije samo aktivnost za djecu, već je važan dio razonode i opuštanja i za odrasle ljude. U današnje vrijeme, mnoge organizacije i poslovni prostori prepoznaju važnost glazbe u stvaranju atmosfere i utjecaju na doživljaj prostora.

Razlikujemo pasivno slušanje glazbe i aktivno slušanje glazbe (Gospodnetić, 2015). Pasivno slušanje glazbe obično uključuje slušanje glazbe kao pozadinske aktivnosti dok dijete obavlja druge zadatke ili aktivnosti. Pasivno slušanje glazbe u vrtiću može imati značajan utjecaj na dječji razvoj i dobrobit kao i aktivno. Odgojitelji i osoblje u vrtićima trebali bi pažljivo razmotriti glazbu koja se pušta u pozadini tijekom dana. Odabir kvalitetne glazbe za pasivno slušanje je ključan jer pomaže oblikovati djetetovu percepciju i ukus prema glazbi.

Tijekom pasivnog slušanja, glazba je prisutna u pozadini, ali nije fokus aktivnosti. U takvim situacijama, često ne posvećujemo pažnju svakom glazbenom detalju i nastavljamo s uobičajenim aktivnostima, poput razgovora, igre ili rada.

Pasivno slušanje glazbe može poslužiti kao izvanredna kulisa za različite aktivnosti i kreativne izraze poput pričanja priče, kazališta lutaka ili u kineziološkoj kulturi. Pravilan odabir glazbe u određenim situacijama ne znači nužno ograničavanje na klasičnu glazbu. Postoje izuzetno kvalitetne skladbe i izvođači u različitim glazbenim žanrovima koje djeci može ponuditi bogato glazbeno iskustvo (Gospodnetić, 2015).

Aktivno slušanje glazbe je pažljivo, namjerno i svjesno sudjelovanje djeteta u glazbenom iskustvu. To uključuje fokusiranje na glazbu, analizu njezinih elemenata i dublje razumijevanje umjetničke izvedbe. U vrtićima se naglasak stavlja na igru, zabavu i kreativnost, a glazba može biti izvrsna podrška tim aktivnostima. Aktivno slušanje glazbe u vrtiću ne podrazumijeva nužno sjedenje i pažljivo oslušivanje. Umjesto toga, glazba se integrira u igru, ples i druge aktivnosti na način koji potiče dječju aktivnost i kreativnost (Gospodnetić, 2015).

Istina je da djeca često imaju kraću pažnju i teže održavaju koncentraciju na jednoj aktivnosti ili glazbenom komadu u dužem vremenskom razdoblju. Stoga je važno prilagoditi glazbene odabire tako da odgovaraju dječjoj dobi i sposobnostima koncentracije. Kvaliteta glazbe je ključna, bez obzira na to je li riječ o vokalnim, instrumentalnim ili vokalno-instrumentalnim minijaturama. Ponavljanje je ključan element u učenju i pamćenju glazbe kod djece. Redovito izlaganje skladbama omogućuje djeci da se bolje upuste u glazbu, upamte je i razumiju. Dopuštajući djeci da se kreću, koriste aplikacije, izražavaju se likovno i prenose osjećaji na papir, odgojitelj omogućuje raznolike načine da se djeca povežu s glazbom i izraze svoje dojmove (Gospodnetić, 2015).

Previše analitički pristup skladbi može smanjiti spontanost i emocionalni odgovor djece na glazbu, ali postavljanje jednostavnih pitanja kao što su „Što ste čuli“, „Prepoznajete li ove instrumente?“ i sl. može potaknuti njihovu aktivnu participaciju i razgovor o glazbenom iskustvu. Igra koja uključuje slušanje i ples na način da odgojitelj pokaže određeni ples ili pokrete koji se zatim oponašaju izvrsna je aktivnost za djecu. Povezivanje svake skladbe s određenim plesom potiče dječje pamćenje i olakšava im povezivanje glazbe s konkretnom radnjom. Također, dopuštajući svakom djetetu da izrazi svoje osjećaje kroz ples na način koji doživljava skladbu, potiče se individualnost, kreativnost i emocionalno izražavanje (Gospodnetić, 2015).

9. ZAKLJUČAK

Na kraju rada možemo zaključiti da je glazbena igra ključan način putem kojeg djeca usvajaju glazbene sadržaje. Igra je ključan dio djetinjstva i razvoja svakog djeteta. Kroz igru, djeca uče, istražuju, razvijaju motoričke vještine, socijaliziraju se i razvijaju kreativnost. Osim toga, igra potiče razmišljanje izvan granica i omogućuje djeci da razviju vlastite ideje i rješenja. Uz to, igra je ključna za djetetovo odrastanje kao i razvoj psiho-motoričkih vještina te razumijevanje svijeta oko sebe

Primjena glazbe u svakodnevnom životu ima brojne pozitivne učinke na razvoj djece poput stimulacije mozga, razvoja motorike i kreativnosti, odnosno na djetetov cjeloviti razvoj. S obzirom na to da djeca uče putem igre u kontekstu istraživačkih i drugih svrhovitih aktivnosti za dijete (NKRPOO, 2015), djeca putem igre spontano razvijaju svoje glazbene sposobnosti te se upoznaju s glazbenim sadržajima.

Glazbena igra ima važnu ulogu u razvoju glazbenih sposobnosti kod djece i može im pomoći da bolje razumiju glazbu i razvijaju svoje glazbene vještine. Osim toga, glazbena igra može biti iznimno zabavna i motivirajuća za djecu, potičući njihovu kreativnost i izražavanje. Tomu upravo pridonose različite vrste glazbenih igara (igre s pjevanjem, igre s glazbom i pjevanjem u pokretu te ostale igre sviranjem, slušanjem i zvukovima) kao i različiti načini njihova provođenja u radu s djecom rane i predškolske dobi.

U kontekstu glazbene igre u vrtiću, odgojitelj ima ključnu ulogu kao voditelj i motivator igre. Prilagodba glazbene igre određenoj dobi djeteta zadatak je svakog odgojitelja. Razvijene glazbene kompetencije kod odgojitelja ključne su za uspješno vođenje te poticanje glazbenih aktivnosti u radu s djecom. Tako odgojitelj putem glazbene igre može poticati razvoj glazbenih kompetencija kod djece pridonoseći na taj način ujedno djetetovom cjelovitom razvoju.

10.LITERATURA

- 1) Aladrović Slovaček, K., Ivanković, M., Srzentić, D. (2013). *Jezične igre u nastavnoj praksi. Igra u ranom djetinjstvu*, Zagreb: OMEP Hrvatska i Alfa.
- 2) Aladrović Slovaček, K., Tomić I. (2021). Edukativne računalne igre u nastavi hrvatskoga jezika. *Odgojno-obrazovne teme*, 4(2), 5-25.
- 3) Bačlija Sušić, B. (2018). Glazbene kompetencije odgojitelja u svjetlu samorefleksije studenata ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. *Croatian Journal of Education: Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje*, 25(1), 113-129.
- 4) Bognar, L. (1999). *Metodika odgoja*. Preuzeto 28.7.2023. s http://ladislavbognar.net/files/Methodika_0.pdf.
- 5) Bognar, L., Matijević, M. (2005). *Didaktika*. Zagreb: Školska knjiga.
- 6) Britton, L. (2000). *Montessori učenje kroz igru za djecu od 2 do 6 godina*. Zagreb: Hena.com.
- 7) Čudina – Obradović, M. (1991). *Nadarenost. Razumijevanje, prepoznavanje, razvijanje*. Zagreb: Školska knjiga.
- 8) De la Motte- Haber, H. (1999). *Psihologija glazbe*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- 9) Dobrota, S. (2007). Glazba i dijete. *Zrno*, br. 77(103).
- 10) Domonji, I. (1986). *Metodika muzičkog vaspitanja u predškolskim ustanovama*. Sarajevo: Svjetlost.
- 11) Gospodnetić, H. (2015). *Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima*. Zagreb: Mali profesor d.o.o.
- 12) Gospodnetić, H., Spiller, F. (2002). *Dječje igre s pjevanjem : uz pratnju klavira i/ili gitare*. Zagreb: Edicije Spiller.
- 13) Kazić, S. {2013}. *Solfeggio: historija i praksa*. Sarajevo: Muzička akademija u Sarajevu i Institut za muzikologiju.
- 14) Kouvava, S., Antonopoulou, K., Zioga, S., Karali, C. (2011). The influence of musical games and role-play activities upon elementary school children's self-concept and peer
- 15) Lehmann, A.C., Sloboda, J.A., Woody, R.H. (2007). *Psychology for Musicians: Understanding and Acquiring the Skills*. Oxford University Press
- 16) Levitin, J. D. (2016). *Mozak i muzika*. Zagreb: Vuković & Runjić.
- 17) Manasteriotti, V. (1988). *Collection of songs and games for children – a manual of music education*. Zagreb: Školska knjiga.
- 18) Marić, Lj., Goran, Lj. (2013). *Zapjevajmo radosno*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga.
- 19) Marsh, K., Young, S. (2006). *Musical play*. Oxford: Oxford University Press.

- 20) Mendeš, J., Marić, Lj. i Goran, Lj. (2020). *Dijete u svijetu igre*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- 21) Milinović, M. (2015). Glazbene igre s pjevanjem. *Artos: časopis za znanost, umjetnost i kulturu*.
- 22) Miočić, M. (2012). KULTURA PREDŠKOLSKE USTANOVE U SVJETLU GLAZBENIH KOMPETENCIJA ODGOJITELJA. *Magistra Iadertina*, 7 (1), 73-87.
- 23) Mirković-Radoš (1983). *Psihologija muzičkih sposobnosti*. Zagreb: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- 24) Mitrović, D. (1986)- Predškolska pedagogija IV. izdanje. Sarajevo: Svjetlost.
- 25) Nacionalni kurikulum ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (2015). Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.
- 26) Neelly, L. P. (2001). *Developmentally appropriate music practice: Children learn what they live*. *Young Children*, 56, 32-37.
- 27) Nikčević – Milković, A., Rukavina, M., Galić, M. (2010). Korištenje i učinkovitost igre u razrednoj nastavi. *Život i škola*. Preuzeto 2.8.2023. s http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=106701.
- 28) Pavličević-Franić, D., Aladrović Slovaček, K., Ivanković, M. (2011). Psiholingvistički utjecaj kreativnih jezičnih igara na usvajanje hrvatskoga jezika u osnovnoj školi. *EDUvision 2011 - Sodobni pristopi poučavanja prihajajućih generacija*. Ljubljana: Orel.
- 29) Požgaj, J. (1988). *Metodika nastave glazbene kulture u osnovnoj školi*. Zagreb: Školska knjiga.
- 30) Radoš, K. (2010). *Psihologija muzike*. Beograd: Zavod za udžbenike.
- 31) Rakijaš, B. (1961). *Muzički odgoj djeteta*. Zagreb: Školska knjiga.
- 32) Rojko, P. (2004). *Metodika glazbene nastave: praksa*. Zagreb: Jakša Zlatar
- 33) relationships. *Procedia – social and behavioral sciences*, 29, 1660-1667.
- 34) Sacks, O. (2012). *Muzikofilija: Priče o glazbi i mozgu*. Zagreb: Algoritam d.o.o.
- 35) Slunjski, E. (2001). *Integrirani predškolski kurikulum, rad djece na projektima*. Zagreb: Mali profesor.
- 36) Škrbina, D. (2013). *Art terapija i kreativnost*. Zagreb: Veble commerce.
- 37) Šuško, V. i Vrsalović Nardelli, I. (2021). Kurikuli ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja unutar europskog prostora (hrvatski, slovenski i švedski kurikulum). *Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju*, 162(3-4), 395-405.
- 38) Šulentić Begić, J. Problematika pjevačkog zbora mlađe školske dobi, *Tonovi*, 55, 33, 44, 2010

- 39) Vidulin, S. (2016). GLAZBENI ODGOJ DJECE U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA: MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA. *Život i škola, LXII* (1), 221-233. Preuzeto 26.7.2023. s <https://hrcak.srce.hr/16>.
- 40) Vidulin-Orbanić, S. (2009). Umjetnička (glazbena) komunikacija u odgoju i obrazovanju. Split : Centar za interdisciplinarnе studije –Studia Mediterranea i Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
- 41) Wigram, T. (2002). Indications in music therapy; evidence from assessment that can identify the expectations of music therapy as a treatment to Autistic Spectrum Disorder (ASD): meeting the challenge of evidence based practice. *British Journal of Music Therapy*, 16, 11-28.
- 42) Zajčić, M. (2013). Uloga odgojitelja u kreiranju glazbenog konteksta. Ivanić Grad: Dječji vrtić „Ivanić Grad“.

Izjava o izvornosti rada

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studenta)